

Ε Λ Α Τ Ε Ν Α Α Ν Α Κ Α Λ Υ Ψ Ε Τ Ε Τ Η Φ Ω Κ Ι Δ Α

Δύο και κάτι ώρες από την Αθήνα, ένα πέταγμα από την Πάτρα και την Λαμία, στην καρδιά της **Ρούμελης**, βρίσκεται η **ΦΩΚΙΔΑ**.

Ο Νομός Φωκίδας προικισμένος με την ομορφιά των αντιθέσεων είναι ένα ταξίδι-προσκύνημα στο μεγαλείο της Ελληνικής γης. Αφήστε τα βήματά σας να σας οδηγήσουν στην καρδιά της Ελληνικής γης. Στις πόλεις και τα χωριά της θα δείτε και θα ζήσετε την "Άλλη Ελλάδα" απίστευτα όμορφη.

Μπροστά στα μάτια σας θα ξεδιπλωθούν οι ονειρεμένες παραλίες από την **Κίρρα-Ιτέα**, **Γαλαξίδι**, **Ερατεινή**, **Τολοφώνα**, **Σπηλιά**, **Γλυφάδα**, **Σεργούλα**, **Μαραθιά**, **Σκάλωμα**, **Μοναστηράκι**, μέχρι τα χωριά της παραλιακής **Δωρίδας**, **Χιλιαδούς** και του σμαραγδένιου νησιού των **Τροιζονίων**. Υπέροχες μυρωδιές από παραδοσιακά φαγητά και γεύσεις θα σας καλούν να τις απολαύσετε στα γραφικά ταβερνάκια. Γευθείτε τις φημισμένες **ελιές Αμφίσσης**.

Ελάτε να νιώσετε την μαγεία του **Εθνικού Δρυμού**

του **Παρνασσού**. Πεζοπορία, αναρρίχηση και σκι το χειμώνα κάνουν τις στιγμές μοναδικά αξέχαστες. Περπατήστε στα ελατόφυτα μονοπάτια της **Γκιώνας**, στα αλπικά τοπία των **Βαρδουσιών** και ξεκουραστείτε στους παραδοσιακούς ξενώνες των χωριών τους. Επισκεφθείτε τα λαογραφικά και αρχαιολογικά μουσεία, τα κάστρα, τα μοναστήρια και τις παραδοσιακές συνοικίες, απομεινάρια μιας άλλης εποχής. Τέλος αφήστε την καρδιά σας να σας οδηγήσει στον ιερό χώρο των **Δελφών**, στον "**Ομφαλό της Γης**". Έστω και για λίγο θα ξέρετε ότι σταθήκατε στο "**Κέντρο του Κόσμου**". Η Φωκίδα έχει καλή τουριστική υποδομή και προσφέρει άνετη διαμονή όλες τις εποχές του χρόνου.

Με τη ζεστασιά δε της ανθρώπινης φιλοξενίας αποτελεί έναν ιδανικό τουριστικό προορισμό όλες τις εποχές του χρόνου.

νομός Φωκίδας

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΦΩΚΙΔΑΣ - ΕΟΤ

Τ Ο Υ Μ Υ Θ Ο Υ Κ Α Ι Τ Η Σ Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ι Κ Ο Τ Η Τ Α Σ

Τηλ. 22650 28265 - www.fokida.gr - e-mail: ttourismou@fokida.gr

νήσος
Τροιζόνια &
ακτές Στερεάς

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ : ANNA A. ΚΑΛΛΙΤΖΗ

Τη στιγμή ακριβώς που λύνει τον κόβο, προλαβαίνουμε και πηδάμε μέσα στη μικρή λάντζα που ετοιμάζεται να σαλπάρει για Τροιζόνια. Το ταξίδι μας δεν κρατάει πολύ. Σε λιγότερο από ένα 5λεπτο καλύπτει η λάντζα τον στενό θαλάσσιο δίαυλο, που χωρίζει το νησάκι απ' τα "Χάνια", τον παραθαλάσσιο οικισμό της Στερεάς. Πατάμε το πόδι μας στην προκουμαία, που παρακολουθεί το καμπύλο σχήμα του λιμανιού στον φυσικό όρμο του νησιού. "Ποσειδών", "Καλυψώ", "Πόρτο Τροιζόνια" και "Όστρια", τέσσερα ταβερνάκια όλα κι όλα αραδιασμένα στη σειρά, με χρώματα και καρέκλες διαφορετικές, για να ξεχωρίζουν το ένα από το άλλο. Κανένας θόρυβος, κανένα τροχοφόρο, μόνον οι ψαρόβαρκες που λικνίζονται απαλά και οι κουβέντες των θαμώνων, που απολαμβάνουν το ουζάκι τους με φρέσκο ψάρι και χταποδάκι.

Αρχές Ιουλίου στα Τροιζόνια των **2,4 τ. χλ.**, σ' αυτή την μικρογραφία νησιού, του μοναδικού από τα μικρονήσια του Κορινθιακού που έχει πάνω του ζωή. Μια ζωή με χαλαρούς, ήρεμους ρυθμούς, μόλις 5 λεπτά απ' τη στεριά και μόλις 25 χλμ. απ' τη Ναύπακτο. Η μεταβολή είναι τόσο κραυγαλέα, που μας αφνιδιάζει. Λίγη μόλις ώρα πριν αισθανόμασταν σαν ένα μικρό γρανάζι της αυτοκινητούμενης μάζας, που συνωθείτο αρχικά στα παράλια του Ιονίου από τα Γιάννενα ως το Αντίρριο και στη συνέχεια από τη Ναύπακτο ως εδώ. Και ξαφνικά νιώσαμε λυτρωμένοι απ' όλα τα δεινά: νταλίκες, λεωφορεία, αγροτικά μηχανήματα, συνωσιτισμένες πόλεις και οικισμούς, τροχονόμους και όρια ταχύτητας και πάμπολλους ασυνείδητους οδηγούς που θεωρούν την ασφαλτο ως πεδίο ανταγωνισμού και επίδειξης οδηγικής "μαγκιάς", με εγκληματικές σφήνες και προσπεράσεις.

-Εδώ αισθάνομαι σαν να βρισκόμαι σ' έναν άλλο κόσμο, σε μιαν άλλη εποχή, μου λέει ενθουσιασμένη η Άννα.

Και δεν έχει άδικο. Φορτωνόμαστε τις λιτές μας αποσκευές και σ' ένα τρίλεπτο φτάνουμε με τα πόδια στη "**Δρύμνα**", το μοναδικό ξενο-

Σαν πισίνα με ακίνητο νερό μοιάζει η μαρίνα στα Τροιζόνια. Εκεί βρίσκουν ασφαλές καταφύγιο πολλά σκάφη αναψυχής.

δοχείο του νησιού. Μας υποδέχεται ένα υπέροχο ταρατσάκι και δυο ευγενικοί οικοδεσπότες, ο **Κώστας** και η **Βούλα**.

-Τι σημαίνει Δρύμνα; ρωτάω τον Κώστα.

-Είναι η ονομασία, στους παλιούς ναυτικούς χάρτες, της αντικρινής νησίδας του Αγ. Ιωάννη. Ήταν πρωτότυπη και την υιοθετήσαμε για την ονομασία της μονάδας.

Ξεκινώντας τη λειτουργία του το **1988**, το ξενοδοχείο συμπληρώνει σχεδόν μια 20ετία μόνιμης παρουσίας στο νησί, συμβάλλοντας αποφασιστικά στην ανάπτυξη της τουριστικής του υποδομής. Ανακαινισμένο εξ' ολοκλήρου πριν από 3 χρόνια και διαθέτοντας όλες τις σύγχρονες ανέσεις, αποτελεί ένα αξιόλογο κατάλυμα, που επιπλέον προσφέρει και φαγητό. Το ταρατσάκι, καθώς και τα μπαλκόνια των δωματίων, δεσποζουν σε μεγάλο μέρος του νησιού, στον θαλάσσιο ορίζοντα, στους ορεινούς όγκους της Πελοποννήσου και στην αντικρινή ακτή της Στερεάς. Μια από τις γραφικότερες

εικόνες είναι της μεγάλης μαρίνας, στον εσωτερικό και άριστα προφυλαγμένο όρμο του νησιού. Πολλά σκάφη αναψυχής, κότερα και ταχύπλοα, είναι δεμένα στις προβλήτες, το ένα δίπλα στο άλλο. Πολλά απ' αυτά ανήκουν σε ξένους, που επιλέγουν τη γαλήνη των Τροιζονιών για μακράς διαρκείας διακοπές. Ακίνητα όπως είναι στο ακύμαντο νερό, μοιάζουν με λεπτεπίλεπτες σιλουέττες άδειες από ζωή, σαν ξαφνικά να μαριμάρωσαν στο χρόνο.

Η κατασκευή της μαρίνας άρχισε το 1989 και ολοκληρώθηκε το 1993 με συνολική δυνατότητα ελλιμενισμού περίπου 120 σκαφών. Παρά τις πολύ καλές όμως λιμενικές της εγκαταστάσεις, δεν διαθέτει ακόμη τις απαραίτητες παροχές ηλεκτρικού ρεύματος, καυσίμων και νερού, που θα την μεταμόρφωναν σε μια μαρίνα σύγχρονη και επικερδή. Ανεξήγητο; Απαράδεκτο; Δεν διαφωνώ. Είναι κι αυτή μια από τις μικρές λεπτομέρειες της τουριστικής Ελλάδας, του "12μηνου τουρισμού"!

Γραφικές όψεις του λιμανιού και της προκυμαίας των Τροιζονιών.

Μετά την τελευταία ταβερνούλα σχηματίζεται μια υποτυπώδης πλαζ, που μπορεί να προσφέρει τη δροσιά της θάλασσας σε όσους αδυνατούν ή δεν θέλουν να περπατήσουν. Εμείς βέβαια σπεύδουμε ν' ανακαλύψουμε τις δυο αθέατες παραλίες του νησιού. Και πρώτα την διάσημη **Πούντα**, με την κοκκινωπή της αμμουδιά. Ξεκινάμε την πορεία μας στον θαυμάσιο χωματόδρομο περιμετρικά της μαρίνας. Μέσα σε λίγα λεπτά περνάει από τα μάτια μας όλη η ποικιλία της βλάστησης του νησιού. Αρχικά συκιές, αμυγδαλιές και φραγκοσυκιές και στη συνέχεια πυκνοί σχοίνοι και κεδροκυπάρισσα,

λει το λιλιπούτειο νησάκι "**Πλανέμι**", με κατάφυτες χαμηλές πλαγιές και διάφανα νερά. Μια γλώσσα θάλασσας μόλις 50 μέτρων το χωρίζει απ' τα Τροϊζόνια. Ο δρόμος ανηφορίζει για λίγο ακόμη. Σ' ένα δίσπρατο με πινακίδα στρίβουμε για **Πούντα** αριστερά (στα δεξιά ο δρόμος οδηγεί στην τοποθεσία "Μαραβίτσα"). Δίπλα μας εκτείνεται μικρός αμυγδαλεώνας και στη συνέχεια ελαιώνας με πολλά γέρικα ελιόδεντρα. Είναι μια στενόμακρη κοιλάδα με πυκνή βλάστηση και στις δυο πλαγιές. Μεσολαβεί μια χέρσα έκταση και αμέσως μετά φανερώνεται η θάλασσα με τις αντικρινές Πε-

**Η κατάφυτη και γραφικότερη νησιδούλα "Πλανέμι". (επάνω)
Από το 1988 το ξενοδοχείο "Δρύμνα" συμβάλλει αποφασιστικά στην τουριστική υποδομή των Τροϊζονίων.**

ελιές, πουρνάρια, λυγαριές, και ευκάλυπτοι. Να κι ένα αμπελάκι με κορομηλιά, φορτωμένη με γλυκά σαν μέλι κατακίτρινα κορόμηλα. Πιο πέρα άλλο αμπελάκι με αχλαδιά, φορτωμένη με κοντούλες, δυστυχώς άγουρες ακόμη. Ο δρόμος για λίγο ανηφορίζει, εμφανίζονται μερικά αιωνόβια ελιόδεντρα. Χαμηλά προβάλλ-

λοποννησιακές ακτές. Στο βάθος του ΝΔ ορίζοντα, ανάμεσα στο Ρίο και στο Αντίρριο, ξεχωρίζει πάνω από την επιφάνεια του νερού, το εντυπωσιακό περίγραμμα της Γέφυρας, σαν υπερφυσικός ιστός αράχνης. Σε μισή ώρα από την αναχώρησή μας (40' με χαλαρούς ρυθμούς) τα πόδια μας αφήνουν τα

Γραφική νυχτερινή εικόνα της προκυμαίας των Τροιζονιών.

πρώτα τους αποτυπώματα στην λεία αμμουδιά της Πούντας, που' ναι βαμμένη από τη φύση σε χρώμα σκούρο κεραμιδί. Ούτε 100 μέτρα δεν βράνει το άνοιγμα της ακτής. Ολόγυρά της βράχοι αφιλόξενοι. Ένα μοναχικό φουντωτό κέδρο, μόλις 4 μέτρα απ' το νερό, ρίχνει παχειά, ευεργετική σκιά. Μπροστά του ένας κομμένος κορμός μοιάζει με τραπεζάκι που αναδύθηκε απ' τη θάλασσα. Με τα χρόνια και με το αλάτι έχει σκληρύνει απίστευτα, δεν διαφέρει από πέτρα. Μοναξιά και απόλυτη γαλήνη. Ακούγεται μόνον ο φλοίσβος και τα μόνιμα τζιτζίκια, που δεν μας έχουν εγκαταλείψει ούτε λεπτό.

Πλησιάζει από τη θάλασσα ήχος ρυθμικός. Είναι μια βάρκα και μέσα της η αξιαγάπητη 5μελής οικογένεια του **Σπύρου Δρόσου**, συνδρομητή του περιοδικού, που ολοκληρώνουν την επίσκεψή τους στα Τροιζόνια με μια βουτιά στην υπέροχη ακτή.

Αν όμως στο ΝΑ τμήμα του νησιού αδιαφιλονίκητος κυρίαρχος είναι η Πούντα, στο Δ του είναι η ακτή "**Άσπρα Χαλίκια**". Με αφετηρία πάλι τη μαρίνα ανηφορίζουμε δυτικά. Ίδια πάντα η βλάστηση, ποικίλη και πυκνή. Μετά τις ανηφοριές γίνεται επίπεδο το έδαφος και χαμηλώνει σταδιακά προς τις ακτές. Διασχίζουμε έναν εκτεταμένο ελαιώνα με κάποιες διάσπαρτες παραθεριστικές κατοικίες, κυπαρίσσια και αιωνόβια ελαιόδεντρα. Ο καλός χωματόδρομος έχει μεταμορφωθεί σ' ένα γλυκύτατο μονοπάτι. Είναι τόσο ευχάριστο να βαδίζουμε μέσα σ' αυτή τη γαλήνια φύση του νησιού. Σ' ένα 20λεπτο τα Άσπρα Χαλίκια φανερώνονται μπροστά μας. Είναι μια εξαιρετική παραλία στρωμένη με πολύχρωμα βοτσαλάκια, που θα ενθουσιάσουν τους συλλέκτες. Το άνοιγμά της δεν ξεπερνάει το 80 μέτρα και τα νερά είναι δροσερά και διαυγέστατα, μας χαρίζουν την τέλεια κολυμβητική εμπειρία.

Η έξοχη κοκκινωπή αμμουδιά της Πούντας.

Ανέμελες στιγμές γύρω από τον κορμό που μοιάζει να αναδύεται απ' τη θάλασσα.

Άσπρα Χαλίκια. Μια ακτή ασύλληπτης ομορφιάς με διάφανα νερά.

ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΓΛΥΦΑΣ

Ένας απότομος, κωνικός λόφος δεσπόζει απέναντι από τα Τροιζόνια στην ακτή της Στερεάς. Από κάτω μοιάζει συνηθισμένος και αδιάφορος. Στην κορυφή του όμως κρύβεται ένα μέρος της ιστορίας του τόπου, από το αρχαίο παρελθόν. Μια διακριτική πινακίδα, ανάμεσα στην θεαματική παραλία της Σεργούλας και τον παραθαλάσσιο οικισμό της Γλυφάδας μας δείχνει την ανηφορική διαδρομή προς την Ακρόπολη της Αρχαίας Γλύφας. Μετά από 500 μέτρα αφήνουμε το αυτοκίνητο σ' έναν ελαιώνα, στους πρόποδες του λόφου. Λίγο πιο κάτω από την κορυφή του διακρίνουμε ήδη ένα ογκώδες τμήμα οχυρώσεων. Εντοπίζουμε ένα στενό και δυσδιάκριτο μονοπάτι μέσα στα πουρνάρια. Σε 12 λεπτά βρισκόμαστε μπροστά στα υπολείμματα της αρχαίας οχύρωσης. Η τοιχοποιία είναι εντυπωσιακή. Σώζεται σε ύψος τουλάχιστον 4 μέτρων με κα-

τασκευή μεγαλιθική από πελεκητούς ασβεστολιθικούς δόμους μεγάλων διαστάσεων. Η συναρμογή ανάμεσά τους είναι εκπληκτική, μας φέρνει στο νου κυκλώπεια τείχη, που κατά καιρούς έχουμε θαυμάσει στις πιο διάσημες αρχαίες ακροπόλεις. Κάποιοι από τους δόμους ξεπερνούν σε μήκος το 1,50μ., ενώ το πλάτος και το ύψος κυμαίνεται μεταξύ 70 και 80 εκατοστών. Η θέση της οχύρωσης είναι στρατηγική και δεσπόζει σ' όλη τη γύρω περιοχή. Το Δ - ΒΔ τμήμα του λόφου είναι απόκρημνο και απόλυτα απροσπέλαστο.

Ανακαλύπτουμε ένα υποτυπώδες μονοπάτι, που ανάμεσα από πουρνάρια και λιθοσωρούς, κατευθύνεται ανατολικά, περιμετρικά του λόφου. Σταδιακά ξεδιπλώνεται στα μάτια μας η κατεστραμμένη οχύρωση μ' έναν ερειπωμένο προμαχώνα. Λίγο αργότερα η οχύρωση συνεχίζεται με τοιχοδομία εξαιρετική κι έναν δεύτερο προμαχώνα σε άριστη κατάσταση, με κυρτούς δόμους τέλειης λάξευσης. Μερικά μέτρα μετά εμφανίζεται ένας νέος προμαχώνας

Στο απαλό απογευματινό φως ο προμαχώνας και η πύλη της ακρόπολης της Αρχαίας Γλύφας. (κάτω)

Τμήμα της εκπληκτικής οχυρώσεως. Χαμηλά η πανέμορφη παραλία της Σεργούλας.

σε θαυμάσια κατάσταση. Δίπλα του αποκαλύπτεται η πύλη της ακρόπολης, ένα ορθογώνιο άνοιγμα με ύψος 1.75μ., πλάτος 70 - 80 εκατοστά και μια σήραγγα δύομισι περίπου μέτρων που οδηγεί στο εσωτερικό του κάστρου. Το πάνω μέρος της πύλης καλύπτεται από λαξευτούς μεγάλιθους.

Η οχύρωση όμως δεν σταματάει ως εδώ. Συνεχίζει με ύψος 4 - 5 μέτρων σ' έναν ακόμη προμαχώνα και προχωράει με κατεύθυνση Δ περιμετρικά του κάστρου για να συναντήσει, ανάμεσα σε δύσβατα πουρνάρια, άλλον έναν, κατεστραμμένο προμαχώνα.

Θαυμάζουμε από ψηλά την Β όψη των Τροϊζονιών, κατάφυτη και αλίμενη, με μια ακτογραμμή ευθεία και μακρινά, δυσπρόσιτη και βραχώδη σ' όλο της το μήκος. Καταλήγει στο ακρωτήρι "Κοχλιάς" ή "Μονόλιθος", έναν

κάβο σουβλερό και αφιλόξενο.

Η ακρόπολη περικλείει στο εσωτερικό της το ανώτερο τμήμα του λόφου, μια έκταση επίπεδη μερικών στρεμμάτων σε υψόμετρο 180 μέτρων. Σ' όλο τον χώρο τα όστρακα αφθονούν. Δυστυχώς, την πρωινή τούτη ώρα της προσέγγισης, φωτίζεται καλά μόνον το ΒΑ - Α τμήμα του τείχους. Ο ΝΔ προμαχώνας και η πύλη είναι βυθισμένα στη σκιά. Σε μια έξαρση επαγγελματισμού - και ίσως μαζοχισμού; - αποφασίζουμε να επιστρέψουμε το απόγευμα. Μια λανθασμένη εκτίμηση της ώρας μας στερεί τις τελευταίες ακτίνες του ήλιου κι έτσι η δεύτερη επίσκεψη αποβαίνει άκαρπη. Την επόμενη μέρα επιστρέφουμε έγκαιρα για τρίτη φορά! Επιτέλους, ευτυχούμε να φωτογραφίσουμε με απογευματινό φως πύλη και προμαχώνα.

Φυσικά, στις τρεις αυτές αναβάσεις μας στην

Πάνω από τα Τροϊζόνια δεσπόζει η ισχυρή οχύρωση της Αρχαίας Γλύφας.

Αρχαία Γλύφα δεν συναντήσαμε κανέναν. Πόσοι άλλωστε γνωρίζουν τί κρύβει αυτός ο λόφος! Σε μια προηγμένη Ευρωπαϊκή χώρα θα υπήρχε διακινημένο και सुरματοδοτημένο μονοπλάτι και πινακίδες με σύνομη πολύγλωσση πληροφορόρηση για την ταυτότητα του μνημείου. “Η Δυτική Λοκρίδα, λοιπόν, η χώρα των Οζολών ή Εσπερίων Λοκρών, εκτεινόταν στη Βόρεια παραλία του Κορινθιακού κόλπου, από τον κόλπο της Κίρρας στα ανατολικά έως το ακρωτήριο του Αντιρρίου στα δυτικά. (Α. Τσαρούχα, Αρχαιολόγος Γ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων). Ο εποικισμός της Δ. Λοκρίδας, σύμφωνα με τις ανασκαφικές μαρτυρίες, άρχισε την Προτοελλαδική εποχή, παρουσίασε την μεγαλύτερη άνθιση στους κλασσικούς χρόνους και άρχισε να υποχωρεί σταδιακά την ρωμαϊκή περίοδο. Οι οχυρώσεις της Δυτικής Λοκρίδας αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα μικρών κομών σε ορεινό έδαφος, οι κάτοικοι των οποίων ζούσαν από την κτηνοτροφία, την πειρατεία και τη ληστεία. Τα ευρήματα των ανασκαφών φωτίζουν διαρκώς την τοπογραφία των πόλεων και τη ζωή των κατοίκων τους, που αν και δεν είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο στα σημαντικά ιστορικά γεγονότα του αρχαίου ελληνικού κόσμου, μας άφησαν αξιόλογα δείγματα του πολιτισμού τους. Σώζονται τείχη ακροπόλεων με πύργους στις εξής θέσεις από τα δυτικά προς τα ανατολικά: Ενπάλιο, Γλύφα, Παραλία Τολοφώνας, Μαλανδρίνο, Άγιοι Πάντες (Βίδαβη), Πεντεόρια, Γαλαξειδί, Αγία Ευθυμία, Αμφισσα, αποδεικνύοντας ένα είδος αστικοποίησης και προσπάθεια προστασίας των κατοίκων από εχθρικές επιδρομές”.

Μετά την περιπλάνησή μας στον κακοτράχαλο αλλά τόσο συναρπαστικό λόφο της Αρχαίας Γλύφας χαλαρώνουμε μ' ένα ωραίο καφεδάκι στην παραλία της Σεργούλας, μια υπέροχη βοτσαλωτή ακτή με γαλήνια και πεντακάθαρα νερά.

ΣΤΑ ΟΡΕΙΝΑ ΤΗΣ ΕΝΔΟΧΩΡΑΣ

Στο ύψος του Αγ. Σπυρίδωνα συναντάμε την πινακίδα προς **Καλλιθέα**. Αρχίζουμε ν' ανηφορίζουμε ή μάλλον να σκαρφαλώνουμε τις αμέτρητες κλειστές στροφές σ' έναν δρόμο τόσο στενό, που σε πολλά σημεία δεν χωράει δυο αυτοκίνητα. Επιτέλους κάποτε φτάνουμε

στο ορεινό χωριό. Το υψόμετρο των 700 μέτρων και το δροσερό αεράκι μετριάζουν τη ζέση της ημέρας. Η θέα είναι μοναδική στη λωρίδα του Κορινθιακού κόλπου, στους ορεινούς όγκους και στις Πελοποννησιακές ακτές.

-Γι' αυτό και ονομάστηκε **Καλλιθέα**, λέει η κυρα - **Ζωή Τρίψα**, που μας κερνάει καφεδάκι. Παλιά το χωριό λεγόταν - τι όνομα κι αυτό - **Ξυλογαϊδάρα**. Ήρθε όμως κάποτε η βασίλισσα - η **Αμαλία** πρέπει να ήταν - εντυπωσιάστηκε απ' τη θέα κι είπε να τ' ονομάσουν **Καλλιθέα**.

-Και πόσοι άνθρωποι μένετε εδώ;

-Μόνιμα μόνον δυο οικογένειες, λέει η κυρα - Γεωργία Ζωιτού. Το καλοκαίρι όμως φτάνουμε τους 50.

Σπίτια ωραία, χτισμένα αμφιθεατρικά, τα περισσότερα με πέτρα. Κάποια διατηρούν στέγες πλακοσκεπάστες. Τα παλιά είναι χτισμένα με πελεκητή πέτρα, γωνιόλιθους και τόξα πάνω από παράθυρα και πόρτες. Κάποιο φέρει χρονολογία 1931, υπάρχουν όμως και παλιότερα. Σε σημείο κορυφαίας θέας είναι χτισμένη η εκκλησία της Αγ. Παρασκευής, με άριστη τοιχοποιία από πελεκητή πέτρα αλλά με υποδεέστερη αρχιτεκτονικής καμπαναριό. Στην πλατειούλα της εκκλησίας, χτισμένο με πελεκητή γκριζα πέτρα, είναι το παλιό σχολείο, οικοδόμημα εντυπωσιακό που παραμένει αναξιοποίητο. Δίπλα του, εξαφανισμένο σχεδόν πίσω από πυκνόφυλλες μουριές, βρίσκεται άλλο ένα εξαιρετικό κτίσμα που ρημάζει από το χρόνο. Ήταν κάποτε καφενείο, όπως δηλώνει η μισοσβησμένη πινακίδα.

Μερικές δεκάδες μέτρα προς το εσωτερικό του χωριού βρίσκεται η πλατειούλα με τον πλάτανο. Είναι κολοσσιαίος, η περίμετρος του κορμού του φτάνει τα **10,70** μέτρα!

-Να έρθετε το βράδυ, λέει ο **Κώστας Μπάκας**, κτηνοτρόφος, που κρατάει ανοιχτό το μοναδικό καφεενεδάκι του χωριού. Θα είναι κι άλλοι χωριανοί. Και θα' χουμε ντόπια κρέατα ψητά.

Μ' αυτή την ωραία προοπτική συνεχίζουμε μετά την Καλλιθέα τον χωματόδρομο. Ανηφορίζει ως τα 850 μέτρα. Να και 4 πέδικες πλάι στο δρόμο. Απομακρύνονται με γοργά βήματα κι εξαφανίζονται στα πουρνάρια. Καθώς κατηφορίζουμε, προβάλλουν τα Τροιζόνια σε τέλεια κάτοψη. Μοσχοβολάει ο τόπος ανθισμένο θυμάρι. Ανάμεσα στην τραχεία θαμνώδη βλάστηση από αγκάθια και πουρνάρια σχηματίζονται μικροσκοπικές ρεματιές, κατά-

φυτες με πλατάνια και ανθισμένες μικροδάφνες. Πού και πού ακούγονται γλυκώχηα κουδουνάκια. Είναι από τα κατοίκια, μακρουκέρτα, πανέμορφα, σε διάφορους τόνους του καφέ, που τριγυρνούν ανάμεσα στους θάμνους, ψάχνοντας τη λιγοστή τροφή που έχει ο τόπος. Το βραδάκι μας συνοδεύει στην Καλλιθέα ο καταγόμενος απ' αυτήν Αντιδήμαρχος Τολοφώνος **Κώστας Ζωιτός**. Ακολουθούμε μια άλλη διαδρομή, πάνω από τον Αγ. Νικόλαο. Ειν' ένας αξιόπιστος χωματόδρομος, φαρδύς, με ήπιες κλίσεις, ανοιχτές στροφές και θέα που κάθε λίγο γίνεται εντυπωσιακότερη. Η ασφαλτόστρωση αυτής της υπέροχης διαδρομής μέσα στο κατάφυτο περιβάλλον του βουνού είναι βέβαιο, ότι θα συνέβαλλε τα μέγιστα στην αύξηση της επισκεψιμότητας και στην εν γένει ανάπτυξη του καταπληκτικού ορεινού οικισμού της Καλλιθέας.

Αρκετό κόσμο συναντάμε σ' αυτήν τη δεύτερη επίσκεψή μας στο χωριό. Όλοι σπεύδουν να χαιρετίσουν εγκάρδια τον δικό τους Αντιδή-

μαρχο. Καταλήγουμε στο καφενείο, στο πλατάνι. Η ιδιαιτερότητα του πλατάνου, εκτός από το μέγεθος και την ηλικία του, είναι η κυκλική πλατειούλα που τον περιβάλλει σαν αλώνι. Είναι χτισμένη με πελεκητή πέτρα και είναι υπερυψωμένη σε σχέση με την υπόλοιπη πλατεία, για να φιλοξενεί σε περίοπτη θέση τους μουσικούς στα πανηγύρια.

-Κάποτε είχε μεγάλες δόξες το χωριό, λέει δίπλα μας κάποιος ηλικιωμένος. Πολλά επαγγέλματα, 150 οικογένειες και 3 γιατρούς. Η έλλειψη όμως υποδομών έκανε δύσκολη τη ζωή. Ο πρώτος δρόμος, μέσω Ελαίας, έφτασε το 1965, το ρεύμα και το νερό το 1968. Μέχρι τότε η επικοινωνία με τα πεδινά γινόταν με τα πόδια. Ο Κώστας ξέρει πολύ καλά τι εννοώ.

-Ναι, στα πόδια και στα χέρια τεσσάρων συγχωριανών μου οφείλω τη ζωή μου, λέει ο Αντιδήμαρχος. Δنو απ' αυτούς κάθονται δίπλα μας. Μετέφεραν τη μάννα μου, που είχε πολύ δύσκολη γέννα, με τα χέρια ως τον Αγ. Σπυρίδωνα κι από κει με ναυλωμένο καΐκι ως το Αίγιο.

Στη νυχτερινή δροσιά της Καλλιθέας τσουγκρίζουμε όλοι τα ποτήρια με το θαυμάσιο ντόπιο κοκκινέλι. Γευόμαστε το νοστιμώτατο κεμπάπ από αγνή και προβατίνα. Πριν φύγουμε, παίρνουμε μαζί μας ένα τενεκεδάκι με την εξαιρετική φέτα του Κώστα Μπάκα.

Το επόμενο πρωί συνεχίζεται η περιήγησή μας στα ορεινά του Δήμου Τολοφώνος. Διασχίζουμε την αδιάφορη - αρχιτεκτονικά - **Ελαία** και ανηφορίζουμε τον γνωστό μας χωματόδρομο με τις πικροδάφνες προς **Δαφνοχώρι** και **Μακρινή**. Ενδιάμεσα συναντάμε την παράκαμψη του δρόμου προς Καλλιθέα. Ήδη απέναντί μας προβάλλει το Δαφνοχώρι, σκαρφαλωμένο στην κατάφυτη πλαγιά του. Πριν μπούμε στο χωριό, μια πανέμορφη βοσκοπούλα βρίσκεται καθισμένη στο πλάι του δρόμου, στη σκιά, κυκλωμένη από τα σκυλιά της, μεγάλα και μικρά. Μόλις μας βλέπουν τα σκυλιά, ορμούν στο αυτοκίνητο με γαυγίσματα, η κοπελίτσα όμως μας χαιρετάει ευγενικά.

Μπαίνουμε στο Δαφνοχώρι. Μικρή πλατειούλα με δυο υπεραιωνόβια πλατάνια, σε υψόμετρο 850 μέτρων. Από το μπαλκονάκι του αντικρινού σπιτιού μας χαιρετάει ένας άνθρωπος και μας καλεί για έναν καφέ. Μας υποδέχεται σ' ένα υπαίθριο ταρατσάκι, με σκέπαστρο από λαμαρίνα και κρεβατίνα κληματαριάς.

-Εδώ παλιά ήταν χασαποταβεροκαφενείο. Τώρα είναι η θερινή μου κατοικία, μας λέει ο μάγρμπα - Θύμιος. Πείτε όμως τον καφέ, να σας φέρω μετά και "γιαουρτούλα". Προσπαθούμε ν' αρνηθούμε αλλά είναι αμετάπειστος. Φέρνει ένα βαθύ πιάτο

γεμάτο με γιαούρτι. Είναι πρόβειο, ολόπαχο και με γεύση εκπληκτική.

-Πείτε τώρα και νερό από την πηγή, λέει ο 78χρονος μαγρμπα - Θύμιος. Είναι πολύ χωνευτικό.

Έρχεται στην παρέα κι ο γιος του **Γιώργης**, πρόσχαρος και ευγενικός σαν τον πατέρα του.

Γενική άποψη και λεπτομέρεια του παραδοσιακού ορεινού οικισμού της Καλλιθέας.

Η πανέμορφη βοσκοπούλα Σοφία με τα σκυλιά της.

-Έλα, παίξε κάτι στο κλαρίνο για τους ξένους σου, τον παρακινεί.

Διστάζει για λίγο ο μπαρμπα - Θύμιος, ύστερα μπαίνει στο φτωχικό του. Λίγα δευτερόλεπτα μετά ακούγονται από το εσωτερικό οι πρώτοι ήχοι της προθέρμανσης. Προβάλλει ο καλός άνθρωπος με το κλαρίνο του, φτιαγμένο από ξύλο έβενου με τα χέρια του, ένα κομποτέχνημα. Στην πρωινή γαλήνη γεμίζει η ψυχή μας από τους γλυκύτατους ήχους του κλαρίνου, τους στίχους των δημοτικών μας τραγουδιών.

*"Αχ, νάταν τα νειάτα δυο φορές,
Τα γηρατιά καμιά".*

Κι ύστερα από λίγο: *"Πουλιά μου διαβατά-ρικα...".* Σιγά - σιγά μερακλώνει ο μπαρμπα - Θύμιος, παίζει και τραγουδάει, κλείνει τα μάτια, είναι πια μόνος του, αυτός και το κλαρίνο του. Μακαρίζουμε την τύχη μας γι' αυτές τις σπάνιες, τόσο αυθεντικές στιγμές.

-Είναι άριστος ξυλογλύπτης ο πατέρας μου, λέει ο Γιώργης. Το ξύλο δεν έχει μυστικά απ' αυτόν. Φέρνει και μας δείχνει μερικές θαυμάσιες γλιτσοές από βέργα αμυγδαλιάς, με σκάλισμα από πουρνάρι και αγριλιά. Ο πατέρας του, ωστόσο, είναι σκεπτικός. "Τι να σας χαρίσω",

αναρωτιέται. Πάει μέσα και επιστρέφει με δυο κοντάλια, ένα μεγάλο κι ένα μικρό. Έξοχη φόρμα και σκάλισμα εξαιρετικό.

-Ειν' από ξύλο μαύρης μονριάς. Πάρτε τα να με θυμάστε.

Εκείνη τη στιγμή καταφθάνει κι ο κτηνοτρόφος **Θόδωρος Κατής**, θεός της βοσκοπούλας, της **Σοφίας**. Κυρίαρχο στο πρόσωπό του είναι το μουστάκι του, καλοθερμμένο, περήφανο, μεγαλύτερο από το δικό μου και πολύ μεγαλύτερο από του μπαρμπα - Θύμιου.

-Εσύ, μπαρμπα - Θύμιο, γιατί έχεις τόσο μικρό μουστάκι; τον ρωτώ.

*-Γιατί όταν μακραίνει, μ' εμποδίζει στο κλαρίνο! Αποχαιρετάμε τους ωραίους αυτούς ανθρώπους και συνεχίζουμε. Ο καλός χωματόδρομος ανηφορίζει ως τα 1000 μέτρα και μετά τον ανχένα χαμηλώνει προς **Μακρινή**. Αλλάζει η βλάστηση, κυριαρχούν οι βαλανιδιές. Προβάλλει ο μικρός, κατάφυτος αλλά ελάχιστα παραδοσιακός οικισμός σε υψόμετρο 650 μέτρων. Λίγο αργότερα περνάμε ένα δασοσκέπαστο φαράγγι και ανηφορίζουμε αριστερά για την **Μηλιά**. Κακό ασφάλτινο οδόστρωμα, γεμάτο λαγκούβες, ο χωματόδρομος ήταν καλύτερος.*

Σε υψόμετρο 700 περίπου μέτρων η Μηλιά είναι χωριό με έντονη αμφιθεατρικότητα, πυκνή βλάστηση και πολλά πέτρινα σπίτια. Εξαιρετη είναι η εκκλησία του Αγ. Χαράλαμπου, κτίσμα του 1911, με πελεκητή πέτρα, σιδεριές και τόξα στα παράθυρα κι ένα καταπληκτικό λιθανάγλυφο πάνω από την είσοδο. Στην πλατειούλα υπάρχει πλατάνι με πηγή δροσερού νερού και μαρμάρινο Ηρώο Πεσοντών. Έχουμε ολοκληρώσει την περιήγησή μας ως τα ορεινά σύνορα του Δήμου Τολοφώνος, έναν κύκλο με συνολική διαδρομή 72 χιλιομέτρων. Επιστρέφουμε στα παράλια, στον παραθαλάσσιο οικισμό "Χάνια", απ' όπου ξεκινούν οι λάντζες για Τροιζόνια. Εδώ, κάτω από την παχειά σκιά πυκνόφυλλων μουριών, βρίσκεται το ταβερνάκι του Θάνου.

Ψαράς ο Θανάσης, προμηθεύει κυρίως με τα δικά του ψάρια την ταβέρνα. Βλήτα, ντομάτες, πιπεριές, μελιτζάνες, κολοκυθάκια και αγγουράκια είναι από το περιβόλι τους. Ολόφρεσκα τα ψαράκια, πολύ νόστιμη η Ελληνική κουζίνα και πάμφθηνες οι τιμές. Υποδειγματική εξυπηρέτηση απ' όλη την οικογένεια. Ευτυχώς υπάρχουν ακόμα και στις μέρες μας τέτοια μαγαζιά!

Παρά την πολύωρη πρωινή περιπλάνηση, δεν προβλέπεται το απόγευμα ξεκούραση. Μας περιμένει ο γιος του μπαρμπα - Θύμιος, ο Γιώργης, για να μας δείξει τις ανεξάντλητες πηγές "Πολυσταύρι" στην Άνω Σεργούλα, απ' όπου υδρεύονται από τις αρχές της δεκαετίας του '60 οι παραλίες και τα Τροιζόνια. Αρχίζουμε την ανάβαση του πολύστροφου δρόμου ως τη Σεργούλα. Από τις ενδιάμεσες

στροφές αποκαλύπτονται εικόνες εξαιρετικής θέας των Τροιζονιών και των άλλων μικρονησιών.

Μετά το χωριό κατηφορίζει ένας δαιδαλώδης δασικός δρόμος που κάποτε σταματάει. Συνεχίζουμε με τα πόδια σε κατάφυτο φαράγγι. Σ' ένα τέταρτο περίπου φτάνουμε

Ο μπαρμπα - Θύμιος σε στιγμές έκστασης με το αγαπημένο του κλαρίνο.

στις πηγές του νερού, που βγαίνει άφθονο από τα έγκατα του βράχου. Είναι μια ρεματιά ονειρεμένη, σε υψόμετρο 300 μέτρων με γιγάντια πλατάνια, βυθισμένη στη σκιά. Γύρω της ορθώνεται ένα φαράγγι ασύλληπτης ομορφιάς και αgridότητας με σχεδόν κατακόρυφες πλαγιές. Σκύβουμε και πίνουμε απ' αυτό το κρυστάλλινο, θεικό νερό. Μερικές δεκάδες μέτρα πιο πάνω είναι και μια σπηλιά, με άνοιγμα θεαματικό, που για την προσέγγιση στο εσωτερικό της χρειάζεται φακό.

ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΩΝ ΤΡΟΙΖΟΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Νωρίς το πρωί, ο επι 28 χρόνια Κοινοτάρχης των Τροιζονιών, **Κώστας Νικολακόπουλος** μας περιμένει για να μας ξεναγήσει από θαλάσσης στην ακτογραμμή του συμπλέγματος των τριών νησιών, που περιλαμβάνουν τα Τροιζόνια, τον Αγ. Ιωάννη και το Πλανέμι. Αποπλέουμε με την λάντζα του στις 8 και διασχίζουμε τα γαλήνια νερά της μαρίνας ανάμεσα στα πολλά αραγμένα σκάφη αναψυχής.

Περνάμε από την νησιούλα Πλανέμι και κατευθυνόμαστε ΝΑ προς Αγ. Ιωάννη. Σ' ένα 10λεπτο φτάνουμε έξω απ' το νησί. Είναι καλυμμένο από πεύκα. Ανάμεσά τους προβάλλει το ερειπωμένο πετρόχτιστο σπίτι της οικογένειας Παναγιωτόπουλου από τα τέλη του 19ου ως τις αρχές του 20ου αιώνα. Διακρίνουμε επίσης το εκκλησάκι του Αϊ - Γιάννη και το σπίτι του τότε φύλακα της οικογένειας. Στην ακτή απλώνεται αρχικά μια κοκκινωπή αμμουδιά και αμέσως μετά αφιλόξενη ακτογραμμή, με πετρώματα κοκκινωπά στο χρώμα του βωξίτη. Απόκρημνη είναι και η Ν πλευρά, απολύτως αλίμενη.

Σε λιγότερο από ένα τέταρτο ολοκληρώνεται ο περίπλους του μικρού νησιού και κατευθυνόμαστε ήδη στο μακρόστενο ΝΑ ακρωτήρι των Τροιζονιών, την "Πούντα". Κι εδώ η ακτή είναι απρόσιτη απ' τη θάλασσα, επιτρέπει όμως την δημιουργία μιας ήρεμης αγκαλιάς, την εκπληκτική αμμουδιά της Πούντας, που γνωρίσαμε από την πρώτη μέρα στο νησί. Αμέσως μετά ξαναγίνεται αφιλόξενη η ακτή, ως την μαγευτική παραλία Άσπρα Χαλίκια. Λίγο πιο

Το παραδεισένιο περιβάλλον στις πηγές "Πολυσταύρι" και η θεαματική σπηλιά.

κάτω άλλη μια αμμουδίτσα με κοκκινωπό χρώμα και πλάτος 25 περίπου μέτρων. Το χρώμα του βωξίτη εναλλάσσεται με το γκριζωπό του ασβεστόλιθου, επικρατεί όμως ο βωξίτης.

Πριν φτάσουμε στο δυτικό ακρωτήριο, προβάλλει η τελευταία αμμουδερή παραλία του νησιού, κοκκινωπή και με πρόσβαση μόνο από τη θάλασσα, αφού η στεριά είναι απόκρημνη.

Παραπλεύουμε τώρα τον ΒΔ κάβο του νησιού, το ακρωτήριο "Κοχλίας", που λέγεται και "Μονόλιθος", από την ξέρα που εξέχει από την επιφάνεια του νερού, 30 μέτρα στ' ανοιχτά. Στο χρώμα του βωξίτη ο κάβος, στο χρώμα του ασβεστόλιθου η ξέρα. Τα πετρώματα εναλλάσσονται όπως τους αρέσει.

Αρχίζει η βόρεια βραχώδης, ασβεστολιθική

λάκιο που έλεγχε την περιοχή. Να και το σπίτι του Γιώργου Σταματογιάννη, με λιοτριβί, χτίσμα του 1840, το παλαιότερο ίσως του νησιού. Ευχαριστούμε τον Κώστα και βγαίνουμε στην αντικρινή στεριά. Ξεκινάμε για την **Ερπεινή**, έδρα του Δήμου Τολοφώνος. Ακολουθούμε την παραθαλάσσια διαδρομή με τους τουριστικά ανεπτυγμένους οικισμούς, το ξενοδοχειακό συγκρότημα **Delphi Beach** και τα γραφικά νησάκια του **Αγ. Σπυρίδωνα** και του **Αγ. Νικολάου**, σε μικρή απόσταση από την ακτή. Στο Δημαρχείο μας περιμένουν για μια τελευταία ξενάγηση οι Αντιδήμαρχοι **Δημήτρης Θεοχάρης** και **Κώστας Ζωϊτός**.

Κατευθυνόμαστε αρχικά στον παραθαλάσσιο οικισμό του **Πάνορμου** και στη συνέχεια στον

Νήσος Αγ. Ιωάννης. Ένα πευκόφυτο νησάκι που ευχόμαστε και ελπίζουμε να μείνει πράσινο για πάντα... (επάνω)

Το γραφικό νησάκι του Αγ. Νικολάου με το ξωκκλήσι του.

ακτογραμμή, με πυκνότετη χαμηλή βλάστηση, που σαν ζούγκλα αδιαπέραστη φτάνει μερικά μέτρα πάνω από τη θάλασσα. Να και το τοιμεντάκι απ' όπου περνάει το δίκτυο ύδρευσης απ' την αντικρινή στεριά. Μερικά πεύκα, ένα ιδιωτικό εκκλησάκι και αρχίζουν τα πρώτα σπίτια του οικισμού. Ο περίπλους τελειώνει με την εκκλησία του Αγ. Γεωργίου, το λιμάνι, το καινούργιο συγκρότημα καταλυμάτων που δημιουργείται, μια μικρούλα αμμουδιά με φραγκοσουκιές. Να και η μικρή συνοικία "Μαχαλάς", όπου λειτουργούσε τούρκικο φυ-

ομόνυμο οικισμό στο εσωτερικό. Στο υψηλότερο σημείο του χωριού διακρίνονται εμφανέστατα υπολείμματα αρχαίας οχύρωσης με μεγάλους τελεκητούς δόμους, περίπου όμοιους με της ακρόπολης της Αρχαίας Γλύφας. Άλλωστε και το σημείο του λόφου έχει θέση στρατηγική σ' όλο τον κάμπο και στη θάλασσα. Έχει πολλά πετρόχτιστα σπίτια το χωριό και ανάμεσά τους και μερικά πλινθόκτιστα!

Σειρά στην περιήγησή μας έχει ο οικισμός του **Τολοφώνος** στα ηπειρωτικά. Εδώ, σε κορυφαίο σημείο θέας, δεσπόζει το παλιό αρχοντι-

κό του **Κούρνια**, πετρόχτιστο με τοίχους 80 εκατοστών. Έχει υποστεί αρκετές αναστηλωτικές επεμβάσεις διατηρεί όμως την αρχιτεκτονική του αήγη αναλλοίωτη. Ως παραδοσιακός ξενώνας θα ήταν ιδανικός. Θυμίζουμε από τον οικισμό τον απέραντο συμπαγή ελαιώνα αρκετών χιλιάδων στρεμμάτων, που φτάνει ως τη θάλασσα. Στον παραθαλάσσιο οικισμό του Τολοφώνος σώζονται τα απομεινάρια του **Παράκτιου Μεσαιωνικού Πύργου**, με ισχυρή τοιχοδομία που διατηρείται όμως σε χαμηλό ύψος.

Στον νοτιότερο άκρο της ακτογραμμής μια σουβλερή μύτη ξηράς εμβολίζει τα νερά του Κορινθιακού. Είναι το ακρωτήριο **Ψαρομύτα** με τον ομώνυμο φάρο. Παίζουν με έναν συντηρημένο χωματόδρομο ανάμεσα από συμπαγές δάσος κεδροκυπάρισσων και σχοίνων. Στο τέarma του προβάλλει το εντυπωσιακό οικοδόμημα του φάρου, που αγναντεύει προς τα ΝΔ την πόλη του Αιγίου. Ο φάρος είναι κατασκευασμένος από πελεκητό ασβεστόλιθο, ενώ οι γωνιόλιθοι από κυρτό πωρόλιθο, έξοχα λαξευμένο. Είναι η τελευταία εικόνα που μας συνοδεύει με την ιδιαιτερότητά της ως την επιστροφή μας στα Τροιζόνια.

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα :

Την **Νομαρχία Φοκίδας** και προσωπικά τον Νομάρχη **κ. Νίκο Φουσέκη** και τον Νομαρχιακό Σύμβουλο **Γιώργο Σκυλογιάννη**.

Τον Δήμαρχο Τολοφώνος **Άνθιμο Ανδρέα** και τους Αντιδήμαρχους **κ. Δημήτρη Θεοχάρη**, **Κώστα Ζωϊτό** και **Αλέκο Πέτσα** για την φιλοξενία και όλες τις βοήθειες.

Τον **Κώστα Νικολακόπουλο** για τις πληροφορίες και την εξυπηρέτησή του.

Τον **Κώστα** και την **Βούλα** από το ξενοδοχείο "**Δρύμνα**" για τη άριστη φιλοξενία τους.

Τους καλούς φίλους **μαπαρπα - Θύμιο** και **Γιώργο Κατσούρη** για τις ωραίες στιγμές που περάσαμε με τη συντροφιά τους.

Την αρχαιολόγο **Α. Τσαρούχα** για τις σημαντικές της πληροφορίες.

Τέλος τον καλό μας φίλο και συνεργάτη **Γιώργο Τάταρη** από το Εργαστήριο Χαρτογραφίας του Τμήματος Γεωγραφίας του Παν/μιου Αιγαίου για την πληροφορία της ακριβούς έκτασης του νησιού των Τροιζονίων.

πληροφορίες

Τμήμα από τον χάρτη Στερεά Ελλάδα 1 : 250 000 των εκδόσεων Road

Δήμος Τολοφώνος : Τηλ. 22660 31100, 32300

Ξενοδοχείο Δρύμνα : Τηλ. 22660 71204, 71304

Ξενοδοχείο Delphi Beach : Τηλ. 22660 31237-8, 31257, 61, 66

Hotel Mistral : Τηλ. 22660 31110, 11

Σύλλογος Ενοικιαζομένων Δωματίων : Τηλ. 22660 31133, 31211, 31647

Ο Φάρος της Ψαρομύτας με την
εντυπωσιακή του αρχιτεκτονική.